

Inhoud

- (chronologisch) verslag
- gedachten over de avond
- inhoudsopgave van de werkmap (ingescand)

Verslag

Opening

De opening werd gedaan door dominee Hans van Ark. Hij leest Handelingen 2 en parafraseert de tekst naar Nederlandse situatie: “Wij zijn Friezen, Zeeuwen, Utrechters en horen ze in onze taal ..”. De Nederlandse situatie in de kerk is nijpend. Er zijn gelukkig nog 1800 gemeenten met 2700 predikanten. Maar elk jaar verliest de Protestantse kerk in Nederland 60.000 leden (3%). Wie dat doorrekent houdt over 30 jaar geen kerk over.

Maar de landelijke cijfers zijn niet representatief voor individuele gemeenten. Sommige gemeenten groeien meer dan het landelijk cijfer, sommige gemeenten verliezen meer leden dan het landelijk gemiddelde (*noot: groei is dus goed mogelijk in Nederland – LMA*). Wezep, thuisbasis van ds. van Ark is qua leden de laatste jaren gegroeid. Daardoor zitten er nieuwe mensen in de kerk. Nieuwe mensen betekend ook nieuwe situaties en nieuwe dingen. Een ouder gemeentelid zei tegen hem: “Dominee, het is mijn kerk niet meer”. Wat zullen Petrus en Paulus na de eerste Pinksterdag tegen elkaar gezegd hebben: “3000 nieuwe leden .. het is onze kerk niet meer!”. Missionair werk brengt je in nieuwe situaties wat nieuwe vragen oproept.

Missionair ..?

De eerste vraag die je jezelf kunt stellen is : wat is missionair? Is het met een folder de straat op gaan? Missionair zijn is samen te vatten met drie woorden: *kerk naar buiten* (de titel van deze avond). Niet: de kerk zo vol mogelijk krijgen. Tijdens vergaderingen in kerkenraden gaat het vaak daarover. We willen iets missionairs doen en zo de kerk vol krijgen. Kerk naar buiten is precies andersom. Je gaat buiten de kerk staan tussen miljoenen Nederlanders en stelt jezelf de vraag:

- wie zijn deze mensen?
- welke vragen hebben ze?
- welke verlangens?
- waar leven ze mee?
- wat beweegt ze?
- wat is hun verlangen?

Wat hebben wij als kerk hun te bieden? Kunnen wij iets delen (gunnen is in dit verband een belangrijk werkwoord) van wat wij belangrijk vinden? In de kerk zijn we vaak met hele andere vragen bezig dan met mensen daarbuiten. (*Let wel, andere vragen stellen =/= andere theologie. Ik merk vaak angst alsof je opeens je christologie moet opgeven. Het gaat (hier) om vraagstelling, niet om het antwoord – LMA*). Het vraagt durf en bereidheid om hier iets aan te veranderen. Want dat is lastig, veranderen daar houden we niet van. Van verandering komt altijd weerstand. Vraag is niet of het er komt, maar hoe je er mee omgaat. Of je het kunt 'handelen'

Missionair werk draait dus in de eerste plaats niet om de vraag “hoe krijgen we de kerk vol” of “hoe zorgen we voor het voortbestaan van de kerk” (*in feite zijn het egoïstische motieven – LMA*).

Keuzes maken

Missionair werken is ook keuzes durven maken. Binnen de Protestantse kerk is er de afgelopen jaren meer bezuinigd dan dat er naar verwachting nodig is (met een mooi woord heet dit 'beleidsrijk bezuinigen'). Door de ruimte die er ontstond is er een nieuwe afdeling 'missionair werk' opgezet. Er worden onder andere elk jaar 2 nieuwe gemeentes gestart vanuit het niets. De Protestantse kerk heeft keuzes gemaakt. (*Nu de gemeenten nog ... – LMA*)

Missionair werk is (absoluut) niet meer gaan doen. Het advies is juist “doe niet meer, maar juist

minder maar met een duidelijke keuze”. Waarom moet alles gebeuren in plaatselijke gemeentes? Missionair is niet nog een dingetje extra, maar hetzelfde of minder met een andere houding (namelijk: van binnen gericht zijn naar buiten).

Na deze introductie van ds Hans van Ark introduceert drs. Nynke Dykstra de film “Voor hen ...”.
Van de site:

Het (de film) is een moment-opname en toch ook een toekomstbeeld. Het is een gebed, maar ook een pleidooi. Het stopt je in je vaart, maar spoort je ook aan. Het stemt angstig, maar toch ook hoopvol. Dat en meer is de film die ds. Hans van Ark en Drs. Nynke Dijkstra zullen tonen tijdens de tientallen missionaire avonden door heel Nederland. Een film die wil wakker schudden, wil doordringen, wil activeren. Kortom: een film met een missie. Nu al te zien in heel het land.

Reacties op film

Hoe profileer je je als gemeente? Elke kerk heeft een eigen context. Een dorpskerk functioneert anders dan een stadskerk.

Pauze

Koffie. En thee. (*maar geen koekjes .. – LMA*)

Gesprek met elkaar

We krijgen een map met daarin modellen. Dat is niet hetzelfde als een map vol ideeën. Een model is een blauwdruk waarmee je zelf aan de slag zult moeten gaan. Daaruit voort vloeien ideeën. 30 tabbladen wijzen je snel de weg naar de 30 verschillende modellen. Maar de tekst die voor tabblad 1 staat is net zo belangrijk als rest. Meestal bladert men snel door naar modellen ('wat kan ik doen'). Wij Nederlanders zijn meer van de transpiratie, hebben een houding van 'wat kan ik gaan doen'. Voor tabblad 1 staan verschillende bezinningsmomenten. In plaats van transpiratie kun je beter eerst beginnen met inspiratie.

Bezinningsmomenten

De bezinningsmomenten zijn in een logische volgorde opgezet en bedoeld om gemeenteleden aan het denken te zetten.

1. *Waarom missionair?* – Waarom zou je missionair zijn? Welke houding vraagt dat?
2. *Gebed en ontvankelijkheid voor de Geest* – Missionair werk begint met bidden. Een predikant die voor jeugdwerk was aangesteld, ging eerst naar het verzorgingstehuis met de vraag of de mensen daar wilden bidden voor het werk wat hij ging doen. Het is essentieel dat bid en werk bij elkaar wordt gehouden.
3. *Het draait om relaties* – in gesprekken hoor je vaak: juist door gesprek met .. ben ik naar de kerk gegaan. Missionair werk lijkt vaak een ver weg gebeuren. In dit bezinningsmoment gaat het om bewustwording dat het (ook of juist) gaat om mensen die je al kent. Een tip: zorg dat je iets hebt om uit te delen, bijvoorbeeld DVD'tjes of relatiegeschenken. In een gemeente vonden de kerkrentmeesters het niet leuk om te horen dat er 2500 werd uitgegeven aan waarom kerst? DVD's. Maar hierdoor zaten er wel opeens 250 extra mensen in de kerk die anders nooit gekomen waren.

Vier vragen vooraf

Na een bespreking van de bezinningsmomenten werden een aantal vooraf-vragen behandeld. Deze vragen geven een houvast om het gesprek in te gaan en om beleid te formuleren.

1. *Wat doen we al, waar ligt onze kracht?* – Meestal zeggen gemeenten: hierin zijn we slecht .. maar wat kun je goed? Wat heb je als voordeel?
2. *Hoe ziet onze omgeving eruit?* – Context, context, context. We denken dat we weten hoe onze omgeving eruit ziet. Maar wat is bijvoorbeeld de demografische samenstelling? We

maken er wel deel van uit, maar kennen we onze omgeving? Nodig eens de huisarts, politie, thuiszorg etc. uit. Voorbeeld: Wezep bleek een voetbaldorp te zijn. De gemeente heeft toen een kerkdienst op het voetbalveld georganiseerd. Daar kwamen 3000 mensen op af, waarvan de meesten misschien nooit in de kerk zouden zijn geweest.

3. *Wat is onze blinde vlek?* – Dit is een moeilijke vraag .. geef je ook ruimte voor je slechte kanten? Bijvoorbeeld: als je zelf geen jeugd hebt, dan kun je als gemeente je misschien meer op ouderen richten (50+ is een vergeten doelgroep. Ze hebben vaak nog een kerkelijke achtergrond, komen wat meer tot rust in het leven en ze hebben .. geld).
4. *Wat doen anderen?* – Ook al denk je dat je alleen kerk bent in een wijk, vaak blijken er meerder christelijke initiatieven te zijn. Een voorganger dacht dat hij naast één andere kerk slechts het enige christelijke werk was in een wijk. Na wat ge-google bleek dat er in deze wijk al 30 christelijke initiatieven aan de gang waren.

Groepsgesprek

In het groepsgesprek dat hierop volgde, kwamen volgende punten naar voren. Ik – Lennart – heb alleen punten genoteerd, niet de lijn van het gesprek. Tenslotte was ik er niet om te notuleren.

Hoe kun je diaconale activiteiten verstaan? Je bent bezig je present te stellen in je omgeving waar je woont. De Protestantse kerk heeft de afgelopen jaren een sterke traditie opgebouwd in presentie. Het grote gevaar is dat je dan vergeet te vertellen waarom je het doet. Waar blijven woorden .. Niet alleen daden maar ook woorden.

Missionair gemeente zijn doe je niet vanuit je zwakte ('wat heb ik niet' en 'wat moeten we opzetten') maar vanuit je kracht ('wat hebben we wel' en 'waar kunnen we gebruik van maken').

Gemeenschap is goed, maar het gevaar is dat er grenzen worden gevormd. De grens zal poreus moeten zijn. Hebben buitenstaanders een plek in de kerk? Voorbeeld: een dominee was net bevestigd in een gemeente. Zijn vrouw ging ergens in de kerk zitten. Ze waren net nieuw daar in de gemeente. Gelijk werd tegen haar gezegd: "u kunt maar beter ergens anders gaan zitten, want hier zit altijd familie X".

Typisch is dat kerken ingericht zijn op de leden die het langst lid zijn. De beste parkeerplekken naast de kerk zijn voor de oudste leden (*met bejaardenvervoer ergens wel logisch – LMA*). Maar waarom zou je een parkeerplek bij / naast de kerk niet voor gasten reserveren?

Waar in Nederland vind je nog zoiets als de kerk? Bij de huisarts dien je een afspraak te maken, de maatschappelijk werker heeft een wachtlijst. Er is geen vergelijkbare club als de kerk. Waar anders wordt over schuld, vergeving, verzoening gesproken?

Nederland is een gesecculariseerd land. Opvallend is dat 60% van de basisscholen christelijk is. Dat geeft gelijk een geweldige kans om te vertellen over het geloof. In hoeverre zoekt een gemeente aansluiting bij een school?

Gedachten over de avond

Wie nadenkt over de krimpende kerk en het gemis dat de beloften uit de Bijbel buiten de kerk niet beleefd worden, mag zich ook afvragen waar deze beloften vandaan komen. Wat is het *USP* (Unique Selling Point) in de kerk? Niet God, want zoveel mensen geloven in God. Het unieke wat de kerk tot kerk maakt, is dat we geloven in Jezus van Nazareth die de Christus is. Het is dapper dat de Protestantse kerk probeert zich te herbronnen: *waar zijn we mee bezig? (Hoe) brengen we het woord wat we horen naar buiten de kerk?* Wat ik mis, is het doorstoten tot de kern: wat is dat woord eigenlijk? Waarom komen we elke zondag samen? Wat zijn deze woorden?

Natuurlijk is dit een ingewikkelde discussie. Binnen dezelfde classis vind je zeer verschillende kerken. Een vrijzinnige gemeente heeft een andere soteriologie en een andere christologie dan een bondsgemeente. Maar de minimale consensus is dat je wordt aangesproken op je christen-zijn. Kerk betekend immers *Kuriake, dat wat van de Heer is*. Een kerk is een verzameling van christenen.

Is het niet veel makkelijker om te zeggen *christenen de kerk uit* in plaats van *kerk naar buiten* (titel van de avond)? Dat lijkt me niet makkelijker om te zeggen, omdat je jezelf meer moet profileren. Het schept verwachtingen en verplichtingen op het moment dat je als volgeling van Jezus de wereld in gaat. Laat ik dit maar even “hoog inzetten” noemen. Je neemt een risico door te zeggen dat je iets van Jezus wil laten zien. Risico's kunnen anders uitpakken dan dat je gewend bent.

Ik heb grote waardering voor het missionaire team van de Protestantse kerk. Veel theologische lijnen die ze uitzetten wil en kan ik met een gerust hart volgen. Als ze me een baan aanbieden op het LDC, kom ik gelijk. Maar ze mogen wat mij betreft hoger inzetten, meer risico nemen. Mozeskriebel, met Jezus hebben we goud in handen! Laten we daarom niet over de kluis babbelen, maar aan de slag gaan met het goud wat erin ligt en dus ook zo benoemen.

Zoals dr M. Jansen zegt in haar inaugurele rede: *Het gaat om de herontdekking van de onverbreekelijke relaties tussen God, Jezus en de Heilige Geest ... Deze benadering kan ook behulpzaam zijn bij hedendaagse vragen naar de uniciteit van Jezus. Het lijkt een achterhaalde zaak om Jezus als de unieke heilbrenger van Godswege te zien, waar de luie variant van het pluralisme populair wordt ...* (inaugurele rede Prof. dr. M.M. Jansen, blz 20 en 21). Verderop schuift ze juist Jezus als de Grensganger naar voren. Hij is het die steeds weer de grens tussen traditie en vooruitgang, kerk en wereld, zondaar en God heen en weer oversteekt.

Man en paard noemen. Als we ook grensgangers willen zijn in de kerk (vanuit de kerk naar de wereld, mensen aanraken met het Woord, weer de kerk in ...) waarom spreken we dan niet over de Grensganger bij uitstek, Jezus? Zijn we dat ook niet 'verplicht' aan de kerkorde?

Artikel 1.1 De Protestantse Kerk in Nederland is overeenkomstig haar belijden gestalte van de ene heilige apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk die zich, delend in de aan Israël geschonken verwachting, uitstrekt naar de komst van het Koninkrijk van God.

De kerkorde begint zichzelf te definiëren met historische relaties: Israël, de kerkgeschiedenis en – vooruit – naar de toekomst. Een logische eerste stap, omdat je eerst zult moeten aangeven wie je bent (artikel 1.4 gaat overigens verder hierin).

Artikel 1.2 Levend uit Gods genade in Jezus Christus vervult de kerk de opdracht van haar Heer om het woord te horen en te verkondigen.

Wat je in de kerk hoort, staat kort in artikel 1.2 vermeld. Dit is de kern, het goud wat we in handen hebben.

Artikel 1.3 Betrokken in Gods toewending tot de wereld, belijdt de kerk in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst, de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Met dat goud wenden we ons toe naar de wereld.

Subartikel .1 en .3 zijn uitgebreid aan bod gekomen op deze avond. De historische lijn is vele malen genoemd (“*mensen zijn hier gedoopt, getrouwd en begraven. Dat mag niet ophouden*”) en ook een eschatologische lijn (“*we willen meer mensen laten (gaan) delen in de beloften van God*”). Dat de kerk de opdracht uit mag dragen is ook verschillende keren aan bod gekomen. Hoe wenden we ons naar de wereld, wat voor stappen doen we. Maar rond subartikel .2 vond ik het stil. Angstig stil ...

30 kansrijke modellen voor de missionaire gemeente

Woord vooraf

Momenten van bezinning

- waarom missionair?
- gebed en ontvankelijkheid voor de Geest
- het draait om relaties

Vier vragen vooraf

Het missionaire projectteam, de missionaire ouderling en het missionaire budget

De modellen

1. De gastvrije gemeente
2. De bezielende gemeente
3. De gemeente aan de Bron
4. De gemeente met hart voor communicatie
5. De gemeente vanuit buurtonderzoek
6. De dienende gemeente
7. De lerende gemeente
8. De gemeente met een geloofscursus
9. De vierende gemeente voor gasten
10. De vierende gemeente met *mixed economy*
11. De pastorale gemeente
12. De gemeente met hart voor cultuur
13. De gemeente als klooster
14. De gemeente met een missionaire predikant
15. De gemeente voor het dorp
16. De gemeente met hart voor sport
17. De gemeente met hart voor kinderen
18. De gemeente met hart voor jongeren
19. De gemeente met oog voor doelgroepen
20. De gemeente voor toeristen
21. De gemeente op de markt
22. De gemeente op de kruispunten van het leven
23. De gemeente die liefheeft met het verstand
24. De gemeente met het kerkgebouw als missionair vertrekpunt
25. De gemeente in een multiculturele context
26. De gemeente met een pioniersplek

- 27. De krimp-zonder-krampgemeente
- 28. De gemeente aan de maaltijd
- 29. De reflecterende gemeente
- 30. De gluren-bij-de-burengemeente

Maak uw model 31

Colofon

bijlagen: dvd en missionaire catalogus